

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық университетінің
Абая

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

5 (399)

SEPTEMBER – OCTOBER 2022

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 4**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2022
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 4**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2022

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 4**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2022

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

A. Tuktassinova^{1*}, K. Bakirova²

¹Sarsen Amanzholov East Kazakhstan University, Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan;

²Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: aigerim.93.tsn@gmail.com

ON THE USE OF LEARNING MATERIALS IN CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING

Abstract. Content and Language Integrated Learning (CLIL) is a dual-focus approach, which involves the use of a foreign or non-native language to a country or a particular region as a tool for studying the content of a discipline. CLIL is considered the most appropriate for achieving language goals among the new experimental methods of teaching foreign languages that were launched by promoting linguistic diversity among citizens of the European Union in the 90s. Since 2005, CLIL has been used as a generic term for content and language-oriented methods. In the Republic of Kazakhstan, the development and support of multilingual education is carried out at the state level, the main vectors of which are aimed at the formation of linguistic diversity, language tolerance in a multi-ethnic space and integration in the world community. CLIL-technology also corresponds to these vectors. The article discusses the results of a questionnaire survey of participants in content and language integrated learning - students of biological educational programs of the pedagogical direction. The questionnaire was conducted in the form of a semi-formalized survey, consisting of socio-demographic and main blocks. The questionnaire was carried out using the Google Forms service, which later made it possible to collect respondents' answers, group them by parameters and demonstrate in a convenient form. Based on the respondents' answers, the current state of implementation of content and language integrated learning based on biological educational programs of higher education was established, including the use of a foreign and native language, learning materials, as well as effective factors contributing to the teaching of disciplines using CLIL technology. The obtained data showed that when implementing content and language integrated learning, it is necessary to take into account the specifics and recommendations of all participants in this learning.

Key words: Content and Language Integrated Learning (CLIL), CLIL implementation, learning materials, questionnaire, semi-formalized survey.

А.А. Туктасинова^{1*}, К.Ш. Бакирова²

¹Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті,
Өскемен, Қазақстан;

²Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы, Қазақстан.

E-mail: aigerim.93.tsn@gmail.com

ПӘН МЕН ТІЛДІ КІРІКТІРІП ОҚЫТУДА ОҚУ МАТЕРИАЛДАРЫН ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ

Аннотация. Пәндік-тілдік кіріктірілген оқыту (CLIL-Content and Language Integrated Learning) – бұл пәннің мазмұнын зерттеу құралы ретінде бір елге немесе белгілі бір аймаққа шет тілін немесе шет тілін қолдануды көздейтін қос бағытты тәсіл болып табылады. CLIL 90-шы жылдары Еуропалық Одақ азаматтары арасында лингвистикалық әртүрлілікті насихаттау арқылы іске қосылған шет тілдерін оқытудың жаңа эксперименттік әдістерінің арасында тілдік мақсаттарға жету үшін ең қолайлы болып саналады. 2005 жылдан бастап CLIL контент пен тілге бағытталған әдістердің жалпы термині ретінде қолданылады. Қазақстан Республикасында көптілді білім беруді дамыту мен қолдау мемлекеттік деңгейде жүзеге асырылады, оның негізгі векторлары көп этникалық кеңістікте тілдік әртүрлілікті, тілдік толеранттылықты қалыптастыруға және әлемдік қоғамдастыққа интеграциялауға бағытталған. CLIL технологиясы да осы векторларға сәйкес келеді. Мақалада пән мен тілді кіріктіріп оқытуға қатысушылардың педагогикалық бағыттағы биологиялық білім беру бағдарламаларының білім алушыларының сауалнамасының нәтижелері қарастырылған. Сауалнама элеуметтік-демографиялық және негізгі блоктардан тұратын жартылай формальды сауалнама түрінде жүргізілді. Сауалнама Google Forms қызметі арқылы жүргізілді, ол кейіннен респонденттердің жауаптарын жинауға, параметрлер бойынша топтастыруға және ыңғайлы түрде көрсетуге мүмкіндік берді. Респонденттердің жауаптарының негізінде жоғары мектептің биологиялық білім беру бағдарламалары негізінде пән мен тілді кіріктіріп оқытуды іске асырудың ағымдағы жағдайы, оның ішінде шет тілі мен ана тілін, оқу материалдарын пайдалану, сондай-ақ CLIL-технологиясы бойынша пәндерді оқытуға ықпал ететін тиімді факторлар анықталды. Алынған мәліметтер пән мен тілді кіріктіріп оқытуды жүзеге асыру кезінде осы оқытудың барлық қатысушыларының ерекшеліктері мен ұсыныстарын ескеру қажет екенін көрсетті.

Түйін сөздер: пән мен тілді кіріктіріп оқыту (CLIL), CLIL іске асыру, оқу материалдары, сауалнама, жартылай ресми сауалнама.

А.А. Туктасинова^{1*}, К.Ш. Бакирова²

¹Восточно-Казахстанский университет имени Сарсена Аманжолова,
Усть-Каменогорск, Казахстан;

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая,
Алматы, Казахстан.

E-mail: aigerim.93.tsn@gmail.com

ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ УЧЕБНЫХ МАТЕРИАЛОВ В ПРЕДМЕТНО- ЯЗЫКОВОМ ИНТЕГРИРОВАННОМ ОБУЧЕНИИ

Аннотация. Предметно-языковое интегрированное обучение (CLIL – Content and Language Integrated Learning) является дуально-фокусным подходом, который предполагает использование иностранного или неродного для страны или отдельно взятого региона языка как инструмента к изучению содержания дисциплины. CLIL считается наиболее подходящим для достижения языковых целей среди новых экспериментальных методов обучения иностранным языкам, которые были запущены благодаря продвижению языкового разнообразия среди граждан Европейского Союза в 90-х годах. С 2005 года CLIL используется как общий термин для обозначения методов, ориентированных на содержание и язык. В Республике Казахстан развитие и поддержка полиязычного образования осуществляются на государственном уровне, основные векторы которых направлены на формирование лингвистического многообразия, языковой толерантности в полиэтническом пространстве и интеграции в мировом сообществе. Данным векторам соответствует и CLIL-технология. В статье рассмотрены результаты анкетирования участников предметно-языкового интегрированного обучения - обучающихся биологических образовательных программ педагогического направления. Анкетирование проведено в виде полужформализованного опроса, состоящий из социально-демографического и основного блоков. Анкетирование проведено посредством сервиса GoogleForms, который в дальнейшем позволил собрать ответы респондентов, сгруппировать по параметрам и продемонстрировать в удобной форме. На основе ответов респондентов было установлено текущее состояние реализации предметно-языкового интегрированного обучения на базе биологических образовательных программ высшей школы, в том числе использование иностранного и родного языка, учебных материалов, а также эффективные факторы, способствующие обучению дисциплин по CLIL-технологии. Полученные данные показали, что при реализации предметно-языкового интегрированного обучения необходимо учитывать специфику и рекомендации всех участников данного обучения.

Ключевые слова: предметно-языковое интегрированное обучение (CLIL), реализация CLIL, учебные материалы, анкетирование, полужформализованный опрос.

Introduction. Content-based approach to language learning was proposed by the Czech philosopher and teacher John Amos Comenius, who emphasized the importance of foreign languages. Later, this approach was mentioned by Matthias Bel, teacher and head of two gymnasiums located in a multilingual community, where he tried to facilitate the process of learning foreign languages. According to Matthias Bel, the use of new vocabulary in teaching a school subject is effective for learning about reality and the world around us (Shraiber et al., 2017).

Subsequently, the first experience of integrating language and content was developed in the 1970s and 1980s in Canada through immersion programs, as well as in North America through content-based learning programs. It should be noted that the acquisition of linguistic diversity among citizens was actively promoted in the European Union, which became a decisive element in the unification of European countries. Accordingly, in the 1990s, this promotion launched new experimental methods of teaching foreign languages to achieve the main goal - to be fluent in three languages (native and two other European languages) (Martínez, 2011).

Content and Language Integrated Learning (CLIL) is considered the most suitable for achieving the set language goals. It was CLIL that received tremendous support in the European Union, since this dual-focus approach involves the use of a language (foreign or non-native, which is used in the country or a particular region) as a tool for studying the content of the discipline. The abbreviation CLIL was adopted in 1994 by David Marsh to describe and further develop teaching in a foreign language, formed in various educational fields (Coyle et al., 2010). Later, in 2005, David Marsh suggested using CLIL as a general term for content and language oriented methods (Shraiber et al., 2017).

Content and language integrated learning is based on 5 key criteria:

- 1) CULTIX is a cultural component (acquisition of knowledge and development of intercultural communication skills);
- 2) ENTIX is a component of the environment (access to international certificates, strengthening of a specialized school);
- 3) LANTIX is a language component (improvement of general language competence, development of oral communication skills, familiarization and immersion in the language of instruction);
- 4) CONTIX is a content component (ability to study content from different positions, access to the special terminology of the subject / discipline);
- 5) LEARNTIX is a component of educational activities (variety of methods and forms of teaching in the classroom, increasing the motivation of students) (Marsh, 2011).

Linguistic requirements, like the criteria for content and language integrated learning, allow the transfer of concepts, strategies and skills to other content areas, which makes them "portable". Consequently, CLIL allows the organization of interdisciplinary learning, which helps learners to apply and integrate the knowledge gained, and also contributes to the formation of critical thinking (Khamitova, 2013). The implementation of interdisciplinary learning is facilitated by the 4Cs structure

(or the 4Cs curriculum), which combines four blocks: content, communication, cognition, and culture (Coyle, 2007). This takes into account the integration of both content learning and language learning in certain contexts, in which the symbiotic relationship existing between these elements is recognized (Coyle et al., 2010).

In the Republic of Kazakhstan, the development and support of multilingual education is carried out at the state level, the main vectors of which are aimed at the formation of linguistic diversity, language tolerance in a multi-ethnic space and integration in the world community (Smagulova, 2013). Nazarbayev Intellectual Schools (NIS) became the pioneers of content and language integrated learning in the Republic of Kazakhstan. The successful implementation of CLIL-technology on the basis of NIS is substantiated by the policy of trilingual education in the Intellectual Schools and the following documents: recommendations for schools on the implementation of trilingual education; a guide for teachers on the application of the technology "Content and Language Integrated Learning (CLIL) "; review of international scientific research in the field of bilingual and trilingual education; an overview of team teaching; tiered (level) learning. In the future, it is planned to improve the existing regulatory framework for the development of trilingual education in the Republic of Kazakhstan together with international experts, develop effective didactic materials, organize courses, seminars and trainings and improve qualifications for teachers, as well as conduct scientific research on the implementation of CLIL technology and development of trilingual education (Semenova et al., 2019).

Despite the effectiveness of the technology and positive results, there are also problems that most often arise due to the lack of a single algorithm of actions and requirements for the planned results. Among these, one can note an arbitrary choice of literature for teaching, innovative experiments of a spontaneous nature, "transition problems" when disciplines are taught in a foreign language for an unprepared audience, as well as a shortage of staff, especially the natural-technical direction, capable of teaching disciplines through a foreign language of different levels. However, multilingual education, which is implemented using CLIL technology, is seen as an effective process of teaching and educating a student, aimed at simultaneously mastering several languages, deepening professional knowledge and skills, as well as developing an emotional and value attitude towards other cultures (Omarova et al., 2017).

The goal of this article is to study the implementation of content and language integrated learning based on biological educational programs, taking into account the use of learning materials. Based on this goal, the main task was formulated - to conduct a survey of students as participants in content and language integrated learning, taking into account the recommendations.

Research material and methods. The article discusses the results of a survey of participants in content and language integrated learning - students of the 2nd and 3rd courses of biological educational programs of the pedagogical direction in the amount of 23 people. The survey was conducted in the form of a semi-formalized survey,

which contained questions with both ready-made answers ("closed" questions) and with the possibility of a free answer ("half-closed" and "open" questions) (Shapiro, 2017).

The questionnaire is based on two blocks:

1) socio-demographic (age, course of study, educational program, level of English proficiency) (Glazunova, 2018);

2) core (the use of English and native languages, materials in CLIL technology and recommendations of students), the questions in which are drawn up on a Likert scale with 5 answer options (Bouguereau et al., 2013).

The finished form of the survey was posted on the Google Forms service. This service allows you to collect respondents' answers to questions, group them by parameters and demonstrate in a convenient form, including in MS Excel tabular form.

Result and discussion. The respondents' answers were analyzed and divided into 2 blocks. According to the socio-demographic block of questions, 69.6% of the surveyed students represent the age category of 19-20 years old, 21.7% - 17-18 years old, from 21-22 to 23-24 years old, the percentage of respondents is much less - 4.3% each respectively. Among the respondents, 65.2% are studying in the 3rd year, 34.8% in the 2nd year (Fig. 1).

The level of English proficiency is varied. According to the survey, a significant share falls on the Elementary (43.5%) and Pre-Intermediate (34.8%) levels. Despite participating in content and language integrated learning, respondents indicated Beginner (8.7%). Levels of English proficiency, such as Intermediate and Upper-Intermediate, noted the lowest percentage of students - 8.7% and 4.3%, respectively (Fig. 2).

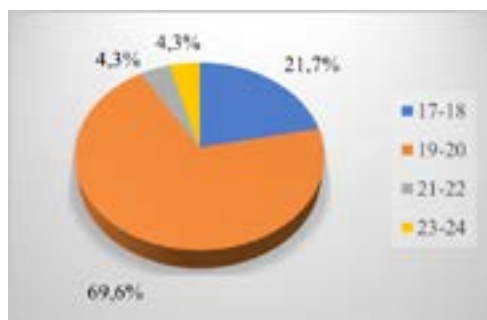

Figure 1. Age categories of respondents

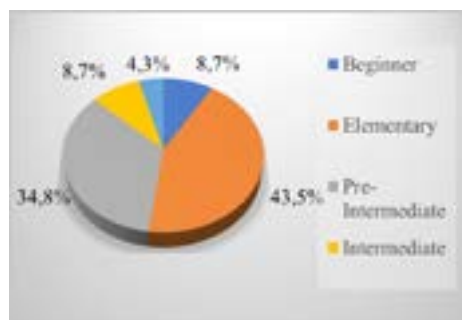

Figure 2. English proficiency

Next, let's look at the respondents' answers to the questions of the main block. 91.3% of the surveyed students positively assess the disciplines that were presented through the CLIL technology. Students note that content and language integrated learning allows you to study not only disciplines, but also master and improve foreign languages. According to the respondents, English is relevant, which serves as an additional motivation to learn it. However, 8.7% of respondents negatively assess the use of CLIL technology based on biological disciplines (Fig. 3).

82.6% of the surveyed students note that learning using the CLIL technology method contributes to the study of English, but at the same time, 95.7% of the respondents need to attend language courses when teaching using CLIL technology. Among the factors that help in content and language integrated learning, respondents note the following:

- 1) explanations of the teacher;
- 2) maintenance and further use of the glossary;
- 3) viewing video materials (native speakers with the ability to connect subtitles in English);
- 4) adapted texts (prepared by a teacher or from specialized learning materials);
- 5) improving the skills of spoken English (speaking).

The percentage ratio of the listed factors is shown in Figure 4. Respondents noted the teacher's explanations and work with the glossary as the most effective factors that increase learning in CLIL technology (82.6% and 65.2%, respectively). However, among the listed factors, the smallest percentage of surveyed students noted the practice of improving their speaking English skills, which was only 4.3%. This fact is related to the level of English proficiency of the respondents, among whom Elementary (43.5%) and Pre-Intermediate (34.8%).

Figure 3. Assessment of disciplines using CLIL technology

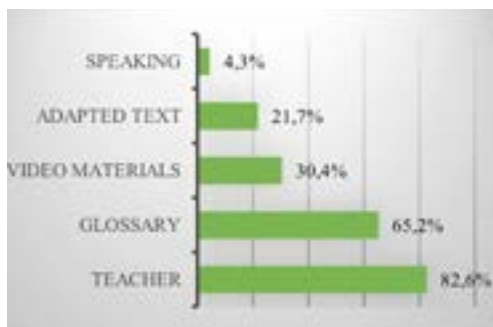

Figure 4. Factors enhancing CLIL learning

In content and language integrated learning, the native language is a tool to support the communication of the participants in this learning with each other. The respondents' answers prove the effectiveness of using the native language in CLIL technology as a strategy for language support for students, which is shown in Figure 5.

On the use of special learning materials (CLIL textbooks and manuals), respondents noted the answers presented in Figure 6. A significant proportion of the surveyed students (60.9%) sometimes use special learning materials, which include textbooks and manuals developed in accordance with requirements CLIL-technology. This is due to the fact that most often the authors of these learning materials are foreign scientists and specialists of higher education. Often the topics and specifics of these learning materials do not coincide with the curricula of Kazakhstan universities. But

with the implementation of the Roadmap for the development of trilingual education in the Republic of Kazakhstan for 2015-2020, the release of special textbooks and manuals for content and language integrated learning, as well as the translation of Kazakh learning materials into English, started. Students use special CLIL textbooks or manuals on specific topics or sections, and 87% of respondents are satisfied with the quality of these learning materials.

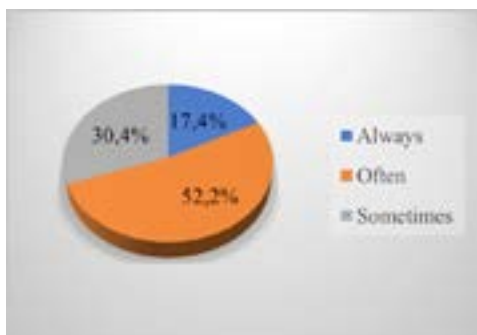

Figure 5. Using the native language in CLIL

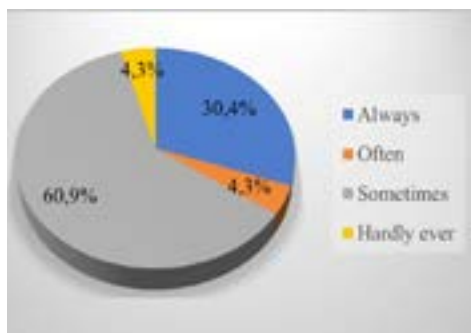

Figure 6. Use of special learning materials

Among the recommendations and wishes of the surveyed students, the following can be distinguished:

- 1) increase the number of English language courses, including speaking-clubs or circles;
- 2) reduce the use of the native language, thereby enhancing immersion in the English-speaking environment;
- 3) provide a wide selection of foreign literature and learning materials in English;
- 4) increase the use of video materials in English;
- 5) use English when decorating stands as an additional way to immerse yourself in the English-speaking environment.

Conclusion. The survey results analyzed in this article show that a significant proportion of the surveyed students assess the teaching of disciplines using CLIL technology positively (91.3%). Content and language integrated learning contributes to the study of English (82.6%), however, the most common levels of English proficiency among respondents are Elementary (43.5%) and Pre-Intermediate (34.8%).

According to the respondents' answers, the most effective factors contributing to the teaching of disciplines in CLIL technology are the teacher's explanations (82.6%) and work with the glossary (65.2%), while the use of video materials, adapted texts and the practice of conversational English skills languages are noted much less frequently (30.4%, 21.7% and 4.3%). Also, for the surveyed students, the fact of using their native language is important, which acts as a strategy for language support.

More than half of the respondents (60.9%) use special learning materials

developed in accordance with the requirements of content and language integrated learning. Students use learning materials of foreign authors on specific topics or sections (due to inconsistency with Kazakh curricula), as well as domestic learning materials, the release of which was launched thanks to the implementation of the Roadmap for the development of trilingual education in the Republic of Kazakhstan for 2015-2020.

When implementing content and language integrated learning, it is necessary to take into account the specifics of this technology, as well as the recommendations of all participants in this learning, among which are increasing the number and quality of English language courses, a wide range of foreign literature and video materials, as well as adjusting the language support strategy (reducing the share of native language when teaching using CLIL technology, using English when decorating stands).

Information about authors:

Tuktassinova A. – 1st year doctoral student of the educational program "8D01505-Biology", Sarsen Amanzholov East Kazakhstan University, 30th Guards Division street 34, Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan. ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1952-5048>. E-mail: aigerim.93.tsn@gmail.com;

Bakirova K. – Doctor of Pedagogy, Professor of «Geography, ecology and tourism» Department, Abai Kazakh National Pedagogical University, Dostyk avenue 13, Almaty, Kazakhstan. ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2175-3576>. E-mail: bakirova59@mail.ru.

REFERENCES

Bouguereau N.S., Yarmolik V.N. (2013) Classification of methods for assessing the quality of educational services [Klassifikatsiya metodov otsenki kachestva obrazovatel'nykh uslug], Reports of the Belarusian State University of Informatics and Radioelectronics. 5 (75): 37-42. (in Russ.).

Coyle D. (2007) Content and Language Integrated Learning: Towards a Connected Research Agenda for CLIL Pedagogies, International Journal of Bilingual Education and Bilingualism. 10 (5): 543-562. (in Eng.).

Coyle D., Hood P., Marsh D. (2010) CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge University Press. 173 p. (in Eng.).

Glazunova I.A. (2018) Classification of questionnaire questions by content and form [Klassifikatsiya voprosov ankety po sodержaniyu i forme]. Traditional, modern and transitional in the context of modernization of Russian society: collection of articles of the All-Russian Scientific and Practical Conference. 83-88. (in Russ.).

Khamitova G.A. (2013) Multilingual education: current status and development prospects [Poliyazychnoye obrazovaniye: sovremennoye sostoyaniye i perspektivy razvitiya]. Innovative Eurasian University. 167 p. (in Russ.).

Marsh D., Majlers A., Hartiala A.-K. (2011) Languages Open Doors. Profiling European CLIL Classrooms. 253 p. (in Eng.).

Martínez M.R.P. (2011) CLIL and cooperative learning, Encuentro. 20: 109–118. (in Eng.).

Omarova V.K., Ryazanova E.V. (2017) Monitoring multilingual education in general education

schools [Monitoring poliyazychnogo obrazovaniya v obshcheobrazovatel'nykh shkolakh]. Pavlodar State Pedagogical Institute. 102 p. (in Russ.).

Semenova L.A., Raklova E.M. (2019) Practical aspects of integrated education at a university [Prakticheskiye aspekty integrirovannogo obucheniya v vuze], Bulletin of the Academy of Pedagogical Sciences. 4: 45-53. (in Russ.).

Shapiro M.G. (2017) Classification of survey methods in sociology [Klassifikatsiya metodov oprosa v sotsiologii], Social Research Journal. 2: 51-59. (in Russ.).

Shraiber E.G., Ovinova L.N. (2017) CLIL technology as an innovative method to learn foreign languages at university, Bulletin of the South Ural State University. Series: Education. Pedagogical Sciences. 9 (2): 82–88. DOI: 10.14529/ped170208 (in Eng.).

Smagulova G.T. (2013) Polylingual Education Realization Based on Ethnolinguistic Didactic Approach, European Researcher. 52 (6–1): 1677-1681. (in Russ.).

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Қуанбаева, Р.Е. Жақиянова РОБОТОТЕХНИКА ПӘНІН ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕУ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	5
Н.С. Әлқожаева, Қ.Б. Жұмабекова, Г.Қ. Шашаева, Р. Жәлиқызы БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТКЕ ДАЙЫНДАУ.....	19
М. Бектурова, А. Жайтапова, С. Тулепова, Г. Дянкова БОЛАШАҚ ШЕТ ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ЖАЗУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ӘЛЕУМЕТТІК-АФФЕКТИВТІ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ.....	33
Ж.М. Есіркепов, Б.С. Омаров, Б.І. Құрманбаев, Н.Б. Омаров ЖАРЫС КЕЗІНДЕ ЖОҒАРЫ ДӘРЕЖЕЛІ ВОЛЕЙБОЛШЫЛАРДЫҢ ТЕХНИКАЛЫҚ-ТАКТИКАЛЫҚ ӘРЕКЕТТЕРІНІҢ ЕСЕБІН ЖҮРГІЗУДІҢ ТИІМДІЛІГІ.....	48
А.Б. Жолмаханова, Б.Д. Карбозова, Е. Рыбина ЭМИГРАНТ ЕСТЕЛІКТЕРІН ОҚЫТУДЫҢ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК АСПЕКТІЛЕРІ.....	58
А.А. Куралбаева, Б.М. Баймуханбетов, Г.Е. Абылова «САУАТ АШУ» ОҚУЛЫҒЫНДАҒЫ ТАРАУЛАР МЕН ТАҚЫРЫПТАРҒА МАЗМҰНДЫҚ ТАЛДАУ.....	68
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, М.А. Батырбаева, Н.Р. Суранчиева ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРНЫНДАРЫНДА ЕЖЕЛГІ ӘДЕБИ МҰРАЛАРДЫ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ НЕГІЗДЕРІ.....	81
А.Ж. Мәуітбекова, К.Н. Булатбаева ОМОНІМДІК ПАРАДИГМА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ БІРЛІГІ РЕТІНДЕ.....	87
Ф.Д. Наметкулова, Г.Т. Шойынбаева, А.Қ. Сугирбекова БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІ ФИЗИКАЛЫҚ ЭКСПЕРИМЕНТ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ДАЯРЛАУ.....	100

Ғ.А. Орынханова, Ж.К. Қиынова, А.Т. Оңалбаева АУЫЛ МЕКТЕПТЕРІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	113
А.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова СТУДЕНТ ЖАСТАР ЕРІКТІЛІГІНІҢ ЖЕКЕ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДЕТЕРМИНАНТТАРЫ.....	125
Г.А. Сейдуллаева, Г.Ж. Жалелова, Г.С. Сапар ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ЖОБАЛАУ.....	138
А.С. Тастанова, Н.Т. Шындалиев, Ж.Е. Зулпыхар МАШИНАЛЫҚ ОҚЫТУДА РҮТНОН БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ.....	150
С. Тлеубай, Ж. Жауыншиева, С. Есимкулова, Ж. Оралканова УНИВЕРСИТЕТТЕ БОЛАШАҚ МАМАНДЫ ДАЙЫНДАУДА ЭМОЦИОНАЛДЫҚ КОМПОНЕНТТІ ДАМЫТУДЫҢ РӨЛІ.....	161
А.А. Туктасинова, К.Ш. Бакирова ПӘН МЕН ТІЛДІ КІРІКТІРІП ОҚЫТУДА ОҚУ МАТЕРИАЛДАРЫН ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ.....	173
З.Н. Утегулова, Ф.Ш. Оразбаева, Э.Н. Оразалиева АЙТЫЛЫМ МЕН ЖАЗЫЛЫМ ПРОЦЕСТЕРІНІҢ КОММУНИКАТИВТІК АСПЕКТІЛЕРІ.....	183
Г.Т. Шүкенай, А.М. Абызова, Г.А. Тлегенова ПЕДАГОГ ТІЛІНІҢ ЛИНГВОЭКОЛОГИЯСЫ.....	194

ЭКОНОМИКА

Л.О. Абылкасимова, М.Б. Молдажанов, А.Ж. Зейнуллина, К.Е. Хасенова, А.Б. Рахешева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОТУРИЗМНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ ЖОЛДАРЫ.....	207
Г. Азретбергенова, З. Есымханова, Ы. Узын ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ МЕН ЭКСПОРТ БАЙЛАНЫСЫН ДАМУШЫ ЕЛДЕР НЕГІЗІНДЕ ПАНЕЛЬДІК ТАЛДАУ.....	220

О.А. Дагмирзаев ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫ НАҚТЫ СЕКТОРЫНЫҢ АЙМАҚТЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ ВАРИАТИВТІЛІГІН ФАКТОРЛЫҚ ТАЛДАУ.....	232
Б.А. Жакупова, А.Т. Сексенова, А.С. Рахманова, К.Б. Тлеуқабылова КОМПАНИЯДА ДАҒДАРЫСТЫҢ АЛДЫН АЛУ - КАПИТАЛДЫ ОҢТАЙЛЫ БАҒАЛАУДЫҢ НӘТИЖЕСІ.....	243
Р.А. Жанбаев, Г.Р. Темирбаева, Д.А. Айбосынова, А.Е. Еркін, Д.Г. Максимов КВАЗИМЕМЛЕКЕТТІК СЕКТОР: ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ (ТДМ) ЖӘНЕ ОЛАРДЫ КОРПОРАТИВТІК СТРАТЕГИЯЛАРҒА ИНТЕГРАЦИЯЛАУ ҚҰРАЛДАРЫ.....	253
З.О. Иманбаева, Д.А. Амержанова, Н.Б. Давлетбаева, Х.Х. Кусаинов, Э.Ш. Дуйжанова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫН ДАМУДЫҢ ЖОЛДАРЫ.....	270
Л. Кан, Т. Мухамедьярова-Левина, А. Анесова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ПАЙЛЫҚ ҚОРЛАРДЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН ДАМУ БОЛАШАҒЫН ТАЛДАУ.....	286
Г.К. Кенжетәева, Г.Т. Кунуркульжаева, Л.А. Шафеева, В. Есмагзам, И.Т. Иманғалиева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖҰМЫССЫЗДЫҚ ДЕҢГЕЙІН ТАЛДАУ.....	298
Ғ.Е. Керімбек, М.Ғ. Қайырғалиева, Г.Е. Нурбаева, Н.А. Умбеталиев, К.Б. Сатымбекова КОМПАНИЯДА АҚША ҚАРАЖАТТАРЫН БАСҚАРУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ СТРАТЕГИЯСЫН ЖЕТІЛДІРУ.....	311
А.А. Муталиева, С. Дырка, В.Н. Сейтова, А.Б. Махатова, М.Қ. Ускенов ҚАЗАҚСТАНДА СҮТ ӨНДІРІСІНІҢ ДАМУЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БОЛЖАУ.....	322
А.А. Нурғалиева, С. Дырка АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНДІРІСІН ДАМУЫНДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ РӨЛІ.....	332

А.Ж. Панзабекова, И.Д. Тургель, Ж.Г. Имангали АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК РЕСУРСЫ РЕТІНДЕ.....	344
А.С. Садвақасова, Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, С.С. Донцов, Б. Куантқан, А.В. Заякина ҚР МАШИНА ҚҰРЫЛЫС КОМПАНИЯЛАРЫНДА ИНТЕГРАЦИЯЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ МӘНІН АРТТЫРУ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАРДЫ ЕСЕП ЖӘНЕ ТАЛДАУ.....	361
М. Саймова, Ж.Қ. Басшиева, С.И. Игильманова, А.Ж. Бұхарбаева, А.Б. Тасмаганбетов НАРЫҚ ЖАҒДАЙЫНДА МАРКЕТИНГТІК ИННОВАЦИЯЛАРДЫ ӨЗІРЛЕУ ЖӘНЕ ЕНГІЗУ.....	372
Р.Б. Саргова, А.С. Кадырова, А.А. Ниязбаева, Г.К. Демеуова, Ж.Қ. Басшиева АГРАРЛЫҚ СЕКТОРДЫ ЖАҢҒЫРТУ: ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛДАУ ШАРАЛАРЫ.....	388

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Р.Е. Жақиянова ФОРМИРОВАНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ НАВЫКОВ УЧАЩИХСЯ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ РОБОТОТЕХНИКЕ.....	5
Н.С. Алгожаева, К.Б. Жумабекова, Г.К. Шашаева, Р. Жәлиқызы ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К ИННОВАЦИОННОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	19
Бектурова М., Жайтапова А., Тулепова С., Дянкова Г. ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ И ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ ФАКТОРОВ НА ФОРМИРОВАНИЕ КОМПЕТЕНЦИИ АКАДЕМИЧЕСКОГО ПИСЬМА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	33
Ж.М. Есиркепов, Б.С. Омаров, Б.И. Курманбаев, Н.Б. Омаров ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЕДЕНИЯ УЧЕТА ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКИХ ДЕЙСТВИЙ ВОЛЕЙБОЛИСТОВ ВЫСОКОГО КЛАССА ВО ВРЕМЯ СОРЕВНОВАНИЙ.....	48
А.Б. Жолмаханова, Б.Д. Карбозова, Е. Рыбина НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОБУЧЕНИЯ ЭМИГРАНТСКИХ ВОСПОМИНАНИЙ.....	58
А.А. Куралбаева, Б.М. Баймуханбетов, Г.Е. Абылова АНАЛИЗ СОДЕРЖАНИЯ ГЛАВ И ТЕМ УЧЕБНИКА «САУАТ АШУ».....	68
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, М.А. Батырбаева, Н.Р. Суранчиева ОСНОВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ДРЕВНЕМУ ЛИТЕРАТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ В ВУЗАХ.....	81
А.Ж. Мәуітбекова, К.Н. Булатбаева ОМОНИМИЧЕСКАЯ ПАРАДИГМА КАК ЕДИНИЦА ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ.....	87
Ф.Д. Наметкулова, Г.Т. Шойынбаева, А.Қ. Сугирбекова ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ФОРМИРОВАНИЮ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ПОСРЕДСТВОМ ФИЗИЧЕСКОГО ЭКСПЕРИМЕНТА.....	100

Г.А. Орынханова, Ж.К. Киынова, А.Т. Оналбаева ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦИФРОВОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ СЕЛЬСКИХ ШКОЛ.....	113
А.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова ИНДИВИДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ВОЛОНТЕРСТВА У СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ.....	125
Г.А. Сейдуллаева, Г.Ж. Жалелова, Г.С. Сапар ПРОЕКТИРОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ СРЕДСТВАМИ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	138
А.С. Тастанова, Н.Т. Шындалиев, Ж.Е. Зулпыхар ВОЗМОЖНОСТИ ПРОГРАММЫ RYTHON В МАШИННОМ ОБУЧЕНИИ.....	150
С. Тлеубай, Ж. Жауыншиева, С. Есимкулова, Ж. Оралканова РОЛЬ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО КОМПОНЕНТА В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В ВУЗЕ.....	161
А.А. Туктасинова, К.Ш. Бакирова ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ УЧЕБНЫХ МАТЕРИАЛОВ В ПРЕДМЕТНО-ЯЗЫКОВОМ ИНТЕГРИРОВАННОМ ОБУЧЕНИИ.....	173
З.Н. Утегулова, Ф.Ш. Оразбаева, Э.Н. Оразалиева КОММУНИКАТИВНЫЕ АСПЕКТЫ ПРОЦЕССОВ ГОВОРЕНИЯ И ПИСЬМА.....	183
Г.Т. Шүкенай, А.М. Абызова, Г.А. Тлегенова ЛИНГВОЭКОЛОГИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ.....	194

ЭКОНОМИКА

Л.О. Абылкасимова, М.Б. Молдажанов, А.Ж. Зейнуллина, К.Е. Хасенова, А.Б. Рахешева СОВРЕМЕННОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ЭКОТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РАЗВИТИЯ.....	207
Г. Азретбергенова, З. Есымханова, Ы. Узын ПАНЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА И ЭКСПОРТА В РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАНАХ.....	220

О.А. Дагмирзаев

**ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ ВАРИАТИВНОСТИ РЕГИОНАЛЬНЫХ
ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ
КАЗАХСТАНА.....232**

Б.А. Жакупова, А.Т. Сексенова, А.С. Рахманова, К.Б. Тлеукабылова
**ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ КРИЗИСА В КОМПАНИИ – РЕЗУЛЬТАТ
ОПТИМАЛЬНОЙ ОЦЕНКИ КАПИТАЛА.....243**

**Р.А. Жанбаев, Г.Р. Темирбаева, Д.А. Айбосынова, А.Е. Еркін,
Д.Г. Максимов**
**КВАЗИГОСУДАРСТВЕННЫЙ СЕКТОР: ЦЕЛИ УСТОЙЧИВОГО
РАЗВИТИЯ (ЦУР) И ИНСТРУМЕНТЫ ИХ ИНТЕГРАЦИИ
В КОРПОРАТИВНЫЕ СТРАТЕГИИ.....253**

**З.О. Иманбаева, Д.А. Амержанова, Н.Б. Давлетбаева,
Х.Х. Кусайнов, Э.Ш. Дуйжанова**
**ПУТИ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В РЕСПУБЛИКЕ
КАЗАХСТАН.....270**

Л. Кан, Т. Мухамедьярова-Левина, А. Анесова
АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПИФОВ В РК.....286

**Г.К. Кенжетаетаева, Г.Т. Кунуркульжаева, Л.А. Шафеева, В. Есмагзам,
И.Т. Имангалиева**
**АНАЛИЗ УРОВНЯ БЕЗРАБОТИЦЫ В РЕСПУБЛИКЕ
КАЗАХСТАН.....298**

**Г.Е. Керимбек, М.Г. Кайыргалиева, Г.Е. Нурбаева,
Н.А. Умбеталиев, К.Б. Сатымбекова**
**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИИ УПРАВЛЕНИЯ И
ОЦЕНКИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ В КОМПАНИИ.....311**

**А.А. Муталиева, С. Дырка, В.Н. Сейтова, А.Б. Махатова,
М.Қ. Ускенов**
**АНАЛИЗ И ПРОГНОЗ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВА МОЛОКА
В КАЗАХСТАНЕ.....322**

А.А. Нургалиева, Стефан Дырка
**ОСНОВНАЯ РОЛЬ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА.....332**

-
- А.Ж. Панзабекова, И.Д. Тургель, Ж.Г. Имангали**
ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО КАК СОЦИАЛЬНЫЙ РЕСУРС
ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ
АНТИКОРРУПЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ.....344
- А.С. Садвакасова, Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, С.С. Донцов,
Б. Куанткан, А.В. Заякина**
УЧЕТ И АНАЛИЗ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ КАК ОСНОВА
ПОВЫШЕНИЯ СУЩЕСТВЕННОСТИ ИНТЕГРИРОВАННОЙ
ОТЧЕТНОСТИ В МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ
КОМПАНИЯХ РК.....361
- М. Саймова, Ж.К. Басшиева, С.И. Игильманова, А.Ж. Бухарбаева,
А.Б. Тасмаганбетов**
РАЗРАБОТКА И ВНЕДРЕНИЕ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ
В РЫНОЧНЫХ УСЛОВИЯХ.....372
- Р.Б. Сартова, А.С. Кадырова, А.А. Ниязбаева, Г.К. Демеуова,
Ж.К. Басшиева**
МОДЕРНИЗАЦИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА: МЕРЫ ФИНАНСОВОЙ
ПОДДЕРЖКИ.....388

CONTENTS

PEDAGOGY

E. Abdykerimova, A. Turkmenbaev, B. Kuanbayeva, R.E. Zhakiyanova
FORMATION OF STUDENTS RESEARCH SKILLS IN THE PROCESS
OF TEACHING ROBOTIC.....5

N.S. Algozhaeva, K.B. Zhumabekova, G.K. Shashaeva, R. Zhalikyzy
PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR INNOVATIVE
PEDAGOGICAL ACTIVITY..... 19

M. Bekturova, A. Zhaitapova, S. Tulepova, G. Diankova
THE IMPACT OF SOCIAL AND AFFECTIVE FACTORS ON THE
FORMATION OF ACADEMIC WRITING COMPETENCE AMONG
FUTURE EFL TEACHERS.....33

Zh.M. Yessirkepov, B.S. Omarov, B.I.Kurmanbayev, N.B. Omarov
EFFECTIVENESS OF KEEPING RECORDS OF TECHNICAL AND
TACTICAL ACTIONS OF HIGH-CLASS VOLLEYBALL PLAYERS
DURING COMPETITIONS.....48

A. Zholmakhanova, B. Karbozova, E. Rybina
SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF TEACHING
EMIGRANT MEMORIES.....58

A.A. Kuralbayeva, B.M. Baimukhanbetov, Abylova G.E.
ANALYSIS OF CONTENTS OF CHAPTER AND TOPICS IN
«SAUAT ASHU» TEXTBOOK.....68

Zh.B. Kadyralieva, G.S. Baltabayeva, M.A. Batyrbayeva, N.R. Suranchieva
FUNDAMENTALS OF THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN
TEACHING ANCIENT LITERARY HERITAGE
IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....81

A. Mauitbekova, K. Bulatbayeva
HOMONYMIC PARADIGM AS A UNIT OF TEACHING ENGLISH.....87

F. Nametkulova, G. Shoiynbaeva, A. Sugirbekova
PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR THE FORMATION
OF FUNCTIONAL LITERACY OF STUDENTS THROUGH A PHYSICAL
EXPERIMENT.....100

G. Orynkhanova, Zh. Kiynova, A. Onalbayeva PROBLEMS OF FORMATION OF DIGITAL LITERACY OF RURAL SCHOOL TEACHERS.....	113
A.Р. Рымханова, С.К. Абильдина, Р.К. Дюсембинова INDIVIDUAL PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF VOLUNTEERING AMONG STUDENTS.....	125
G. Seidullayeva, G. Zhalelova, G. Sapar DESIGNING DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES BY MEANS OF DIGITAL TECHNOLOGIES.....	138
A.S. Tastanova, N.T. SHyndaliev, Zh.E. Zulpykhar PYTHON PROGRAM FEATURES IN MACHINE LEARNING.....	150
S. Tleubay, Zh. Zhauynshiyeva, S. Yessimkulova, Zh. Oralkanova THE ROLE OF THE DEVELOPMENT OF THE EMOTIONAL COMPONENT IN THE PREPARATION OF THE FUTURE SPECIALIST IN THE UNIVERSITY.....	161
A. Tuktassinova, K. Bakirova ON THE USE OF LEARNING MATERIALS IN CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING.....	173
Z. Utegulova, F. Orazbaeva, E. Orazaliyeva COMMUNICATIVE ASPECTS OF SPEAKING AND WRITING PROCESSES.....	183
G. Shukenai, A. Abyzova, G. Tlegenova LINGUOECOLOGY OF TEACHER’S SPEECH.....	194

ECONOMICS

L. Abylkassimova, M. Moldazhanov, A. Zeinullina, K. Khassenova, A. Rakhisheva CURRENT STATE OF ECOTOURISM IN KAZAKHSTAN: PROBLEM AND OPPORTUNITIES FOR DEVELOPMENT.....	207
G. Azretbergenova, Z. Yessymkhanova, Y. Uzun A PANEL ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP OF ECONOMIC GROWTH AND EXPORTS BY DEVELOPING COUNTRIES.....	220
O.A. Dagmirzaev	

FACTOR ANALYSIS OF THE VARIABILITY OF REGIONAL INDICATORS THE REAL SECTOR OF THE ECONOMY OF KAZAKHSTAN.....	232
B. Zhakupova, A. Seksenova, A. Rakhmanova, K. Tleukabylova PREVENTION OF A CRISIS IN THE COMPANY AS A RESULT OF AN OPTIMAL CAPITAL ASSESSMENT.....	243
R.A. Zhanbayev, G.R. Temirbaeva, D.A. Aibossynova, A.Y. Yerkin, D.G. Maksimov QUASI-PUBLIC SECTOR: SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDG) AND TOOLS FOR THEIR INTEGRATION INTO CORPORATE STRATEGIES.....	253
Z. Imanbayeva, N. Davletbayeva, D. Amerzhanova, K. Kussainov, E. Duizhanova DEVELOPMENT METHODS OF AGRICULTURE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	270
L. Kan, T. Mukhamedyarova-Levina, A. Anessova ANALYSIS OF THE STATE AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF MUTUAL FUNDS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	286
G. Kenzhetayeva, G. Kunurkulzhayeva, L. Shafeyeva, V. Yesmagzam, I. Imangaliyeva ANALYSIS OF THE UNEMPLOYMENT RATE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	298
G. Kerimbek, M. Kaiyrgaliev, G. Nurbayeva, N. Umbetaliev, K. Satymbekova IMPROVING CASH MANAGEMENT AND ASSESSMENT STRATEGY IN THE COMPANY.....	311
A. Mutaliyeva, S. Dyrka, V. Seitova, A. Makhatova, M. Uskenov ANALYSIS AND FORECAST OF MILK PRODUCTION DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.....	322
A. Nurgaliyeva, S. Dyrka THE MAIN ROLE OF INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL PRODUCTION.....	332

A.Zh. Panzabekova, I.D. Turgel, Zh.G. Imangali CIVIL SOCIETY AS A SOCIAL RESOURCE FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF STATE ANTI-CORRUPTION POLICY.....	344
A. Sadvakassova, B. Korabayev, G. Amanova, S. Dontsov, B. Kuantkan, A. Zayakina ACCOUNTING AND ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL COSTS AS A BASIS FOR INCREASING THE SIGNIFICANCE OF INTEGRATED REPORTING IN MACHINE-BUILDING COMPANIES OF THE RK.....	361
M. Saiymova, Z. Basshieva, S. Igilmanova, A. Bukharbayeva, A. Tasmaganbetov DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF MARKETING INNOVATIONS IN MARKET CONDITIONS.....	372
R. Sartova, A. Kadyrova, A. Niyazbayeva, G. Demeuova, Z. Basshieva MODERNIZATION OF THE AGRICULTURAL SECTOR: FINANCIAL SUPPORT MEASURES.....	388

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жәліқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 30.08.2022.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

27,5 п.л. Тираж 300. Заказ 5.